

Svensk Förening för Pediatrisk Endokrinologi och Diabetes

Diabetes i skolan

ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines 2022. Chapter 22.
Management and support of Children and Adolescents with Type 1 Diabetes in School.

Sarah E. Lawrence, Anastasia Albanese-O'Neil, Stéphane Besançon, Taryn Black, Natasa Bratina, David Chaney, Fran R. Cogen, Elizabeth A. Cummings, Elizabeth Moreau, Jessica S. Pierce, Erik Richmond, Farid H. Mahmud.

www.ispad.org

Position statement 2024:

Goss PW, Bratina N, Calliari LE, Cardona-Hernandez R, Lange K, Lawrence SE, March CA, Forsander G. ISPAD Position Statement on Type 1 Diabetes in Schools 2024. *Horm Res Paediatr.* 2024 Oct 3:1-16. doi: 10.1159/000541802. Epub ahead of print. PMID: 39362204

International Society for Pediatric and Adolescent Diabetes (ISPAD) vill med sitt nya Position Statement 2024 understryka vikten av att barn med insulinbehandlad diabetes, vanligen typ 1 diabetes, får sin lagliga rätt att gå i skolan, vara trygga och få delta i alla skolans aktiviteter. ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines uppdateras regelbundet, senast 2018 och 2022. Förståelse, respekt och följsamhet till relevant lagstiftning krävs för att ge barnet med diabetes stöd i dess behov av komplex medicinsk vård i en skolmiljö som är avsedd för pedagogiskt arbete. Första Position Statement om Diabetes i Skola utgavs 2018 som ett komplement till Consensus Guidelines och årets nytgåva syftar till att ytterligare tydliggöra de legala aspekter som är kopplade till diabetesvård under skoldagen. Dokumentet riktar sig framför allt till utbildningsmyndigheter, rektorer och annan skolpersonal samt föräldrar. Syftet är att informera om definierade ansvarsroller, juridiska skyldigheter, mänskliga rättigheter och skyldigheter till förmån för barn med diabetes. Position Statement 2024 baseras på globalt tillämpbara principer och grundförutsättningar. Den svenska lagstiftningen om barnets rätt till stöd i sin egenvård regleras genom Lag (2022:1250) om egenvård.

En elev med typ 1 diabetes har rätt att vara trygg under skoldagen och att få samma utbildning och delta lika aktivt i alla skolans aktiviteter som andra barn med stöd av välutbildad skolpersonal. Eleven

ska ges så lite specialbehandling som möjligt – men så mycket som är nödvändigt. En egenvårdsplan ska upprättas och denna överenskommelse mellan vårdnadshavare, barn och diabetesansvariga företrädare får inte ändras men ska signeras av tredje part, dvs skolans företrädare. Skolan ska utfärda en plan för hur och av vem barnet ska få stöd.

Skolpersonal behöver både utbildas teoretiskt och tränas praktiskt för att kunna assistera barnet.

ISPAD skiljer på teoretisk utbildning och träning av färdigheter för skolpersonal. Tre nivåer anges:

Nivå 1 avser all skolpersonal som ska ha basal kunskap om typ 1 diabetes och kunna aktivt reagera genom att tillkalla hjälp vid akut situation.

Nivå 2 avser behov av både teoretisk kunskap och praktisk träning hos personal med övervakningsfunktion, ex klasslärare, i hanterande av ex hypoglykemi eller annan första-hjälpsinsats.

Nivå 3 avser den skolpersonal som fått ansvaret att hjälpa barnet med den komplexa medicinska behandlingen, ex ge insulin eller glukagon, beräkna kolhydratmängd för dosering av insulin mm.

Individualiserad, personcentrerad vård förespråkas och denna grundas på ömsesidig förståelse, kulturell medvetenhet och partnerskap mellan barnet med föräldrar, det medicinska teamet och skolans personal. Hur utbildningen bör läggas upp och ansvarsroller mellan föräldrar, diabetesteam och skolans personal beskrivs i ISPAD Position Statement 2024.

Med förälder menas i förekommande fall annan vårdnadshavare.

Förskolans och skolans ansvar

Vilket ansvar har huvudmannen när egenvård utförs i förskola, skola eller fritidshem?

När ett barn är i förskolan, skolan eller fritidshemmet övergår det tillsynsansvar som barnets vårdnadshavare har för barnet till huvudmannen. Tillsynsansvaret innebär bland annat ett ansvar för att barnet får sina behov tillgodosedda och inte kommer till skada.

När en beslutad egenvårdsinsats ska utföras av förskole-, skol- eller fritidspersonal är huvudmannen utifrån sitt tillsynsansvar ansvarig för att förskolan, skolan eller fritidshemmet har rutiner som säkerställer att egenvårdsinsatsen utförs på ett ändamålsenligt och säkert sätt.

Källor: 6 kapitlet 2 § föräldrabalken, NJA 1984 s. 764, JO diarienummer 4162-1991 samt JO diarienummer 3360-1994.

Svensk kommentar

Enligt lagen om egenvård (2022:1250) definierar legitimerad sjukvårdspersonal vad som är egenvård och detta dokumenteras i barnets egenvårdsplan för skola/fritidshem/förskola. När ett barn är i förskolan, skolan eller fritidshemmet övergår det tillsynsansvar som barnets vårdnadshavare har för barnet till huvudmannen 6 kapitlet 2 § föräldrabalken. Diabetesteamet är ansvarig för att skolan/fritidshemmet/förskolans personal får den undervisning som behövs. Undervisningen genomförs av barnets familj i samarbete med diabetesteamet.

För SFPED 24-09-18, Gun Forsander och redaktionsgruppen